

Received 23.08.2023	Review	JOTS
Accepted 28.08.2023		7/2
Published 05.09.2023		2023: 596-597

**Kaya, C. (Ed.). Uygurca Altun Yaruk Belgeler. Ankara:
Türk Dil Kurumu Yayınları, 2023, ss. 842. ISBN: 978-975-
17-5510-0.**

Sümbül BEGÜM KÖRTELLİ*

İstanbul Beykent University (İstanbul/Turkey)

E-mail: begumyildiz@beykent.edu.tr

Budizm'in Mahāyāna ekolüne ait *Altun Yaruk Sudur*, Yijing tarafından Sanskritçeden Çinceye; daha sonra X. yüzyılda *Şinko Şeli Tutung* tarafından Çincesinden Uygurcaya çevrilen bir *sūtra* kitabıdır. Kitap, Budizm'in çeşitli konuları üzerine Buddha'nın konuşmalarını muhteva etmektedir. Bu *sūtra* kitabı üzerinde bugüne kadar pek çok çalışma yapılmış, bu çalışmaların çoğunluğu metin neşirlerinden oluşmaktadır. *Altun Yaruk Sudur*'a yönelik ilk bütüncül neşir çalışması, Ceval Kaya tarafından hazırlanan ilk baskısının 1994 yılında, ikinci baskısının 2021 yılında yapıldığı *Uygurca Altun Yaruk: Giriş Metin ve Dizin* adlı eserdir. Bir diğer bütüncül çalışma ise yine Kaya'nın editör, belge okuyucusu ve tez danışmanı olarak yer aldığı ve tanıtımı yapılacak olan *Uygurca Altun Yaruk Belgeler* adlı çalışmadır.

842 sayfadan oluşan ilgili eser, *Önsöz, Transkripsiyon Cetveli, İşaretler, Kısaltmalar, Kaynaklar, Kurgu, Belgeler, Metin ve Dizin* bölümlerinden oluşmaktadır. Önsöz (s. 7) bölümünde eser hakkında bilgi verilmiş, eserin en hacimli nüshasının St. Petersburg'daki Turfan koleksiyonu olduğu ve Berlin'deki Turfan koleksiyonunda da 900'e yakın parça bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, başka ülkelerin Turfan koleksiyonlarında da *Altun Yaruk*'a ait yeni parçalar tespit edildiği belirtilmiştir. Kaya, bu parçaların Petersburg nüshasındaki eksik veya problemli kısımları gidermekte yardımcı olduğunu söylemiş ve ilgili belgelerin *Altun Yaruk Sudur*'un 2021 yayınındaki yerlerine göre sıralandığı bilgisini aktarmıştır.

* ORCID ID: 0000-0002-4220-0209.

Önsöz bölümünü *Transkripsiyon Cetveli* (s. 9), *İşaretler* (s. 10), *Kısaltmalar* (s. 10) ve *Kaynaklar* (s. 11-16) bölümleri takip eder. Çalışmanın amacının, kapsamının ve yönteminin ayrıntılı olarak işlendiği *Kurgu* (s. 17-18) bölümünde Kaya, belgelerin yayınındaki asıl amacın belgelerdeki yıpranmamış kısımların günümüze ulaşan dilsel malzemeyi ortaya koymak olduğunu ifade etmiştir. Daha sonra çalışmanın metin kısmındaki belgelerin şablonu açıklanmıştır. Belgelerin numarası, katalog numarası, belgenin Kaya 2021'deki karşılık geldiği satırlar, belgenin tıpkıbasım bilgisi, belgenin – yayımlandı ise- transkripsiyon olarak yayımlanmış yayın yeri, belgeleri okuyan kişilerin soyadı (Ümit Özgür Demirci, Murat Elmalı, Ayşegül Gözel, Ceval Kaya, Tülin Ayşe Koç, Şenol Korkmaz, Yahya Küçük, Gökhan Kütükçü, Gürşat Polat, Alpay Sarıyıldız, Yusuf Savaşçı, Abdurrahman Seymen, Yıldız Soydan, Emel Topçu, Mithat Usta ve Muammer Yücal) ve çalışmasındaki belge numarası verilmiştir. Böylelikle eser, daha sonraki tenkitli ve karşılaştırmalı *Altun Yaruk Sudur* çalışmaları için Uyguristlere kaynak olmuştur.

Belgeler (s. 19-50) bölümünde, çalışmada kullanılan 899 belgenin metindeki yerlerine dair bir liste sunulmuştur. Belgelerin parça niteliği ve sayısı hakkında bilgi verilerek Alman Turfan koleksiyonundan ulaşılabilecek bağlantı linki verilmiş; diğer belgelerin bulunduğu konumlar belirtilmiştir.

Metin (s. 51-681) bölümünde 899 parçanın/belgenin önce şablon bilgileri gösterilmiş; ardından transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripsiyon sisteminde (Kaya 2021) neşrinden istifade edilmiştir. Kaya, transkripsiyon sistemi için ilgili neşirde gözden kaçan bazı transkripsiyonların bu çalışmada düzeltildiği de ayrıca belirtmiştir (s. 17). Belgelerde okunmayan/onarılamayan kısımların ise transliterasyonu yapılmıştır.

Çalışmanın son bölümü olan *Dizin* (s. 685-842) bölümünde metinde geçen kelimeler ve bu kelimelerin geçtiği satırlar gösterilmiş; belgelerin ortak bir dizini hazırlanmıştır.

Uyguristlerin istifadesine sunulan *Uygurca Altun Yaruk Belgeler* adlı çalışmanın yeni belgeler ışığında *Altun Yaruk Sudur* çalışmalarına katkı sağlayacağı muhakkaktır. Bu titiz çalışmasından ötürü, başta Prof. Dr. Ceval Kaya'yı ve çalışmaya katkı sağlayan değerli araştırmacıları tebrik eder, çalışmalarının devamını dileriz.